

На вирішення експерту ставляться такі запитання:

1. Чи можливо встановити генотип (ДНК-профіль) у біологічних слідах, виявлених на пістолеті, що був вилучений під час огляду будинку № 20 по вул. Вузькій м. Дніпропетровська (вказується предмет, з якого вилучено зразки, та де і коли цей предмет був вилучений)?

2. Якщо можливо, то чи співпадає генотип (ДНК-профіль) з генотипом (ДНК-профілем) підозрюваного Іванова І.І.?

Балабан Сергій Миколайович,
завідувач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

Побудова в Україні громадянського суспільства та курс на розвиток і зміцнення правової держави вимагають нових підходів до професійної підготовки персоналу органів внутрішніх справ, зокрема поліції. Високий рівень підготовленості працівників поліції до ефективних дій у штатних та екстремальних умовах має надзвичайно важливе значення для успішного вирішення завдань забезпечення належного правопорядку і громадської безпеки в країні [1, с. 8].

Професійна діяльність поліцейського характеризується складністю і багатогранністю. Велика кількість службових функцій і завдань потребують від правоохоронців широкого спектру знань, навичок і вмінь. Іншими словами – досягнення належного рівня професіоналізму. Так, у Програмі зміцнення кадрового потенціалу МВС на 2012–2016 роки зазначається, що для досягнення оптимального рівня кадрового забезпечення органів та підрозділів внутрішніх справ є підвищення престижу професії правоохоронця, посилення якісного складу органів внутрішніх справ, високого рівня професійної підготовки працівників ОВС [2].

У західній спеціальній юридичній літературі професіоналізм в діяльності поліції визначається як сукупність виключних знань і умінь, що дозволяють поліцейським виконувати правоохоронні функції, у тому числі пов'язані із застосуванням безпосереднього фізичного примусу [3, с. 23-24].

Пріоритетним напрямом системи професійної підготовки є фізична підготовка особового складу, яка спрямована на всебічний гармонійний розвиток працівників поліції, виховання у них високих морально-вольових якостей, формування навичок застосування прийомів самозахисту без зброї, подолання смуг перешкод, прищеплення особовому складу потреби фізичного та мораль-

ного удосконалення, а також всебічної готовності до виконання службових обов'язків. Високий рівень фізичної підготовленості як складової частини професійної підготовки гарантує ефективність виконання службових завдань, забезпечення особистої безпеки працівника поліції та його оточення [4, с. 7-8].

В системі професійної підготовки працівників ОВС фізична підготовка займає достатньо важливе місце. Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» належний рівень фізичної підготовки є однією головних вимог до кандидатів на службу в поліції (ст. 49, 50). Крім цього рівень фізичної підготовки поліцейського вивчається також під час їх атестування (ст. 57).

Сучасна криміногенна ситуація в країні висуває досить високі вимоги до рівня фізичного розвитку поліцейських кадрів, що є однією з найважливіших передумов професійної діяльності, сприяє підвищенню ефективності професійного навчання та високої працездатності. Показником фізичного розвитку є різноманітні виміри окремих фізичних якостей (сили, гнучкості, витривалості, швидкості тощо), просторові параметри антропоморфічних даних та маси тіла, а також загальний стан здоров'я [5, с. 6-7].

Враховуючи професійну значущість фізичного розвитку, умовою формування фізичної культури поліцейських, як складового компонента їхньої професійної культури, є цілеспрямоване фізичне виховання в процесі професійної діяльності та професійної освіти.

Систему фізичної підготовки поліцейських кадрів прийнято поділяти на два основних напрями: загальну та спеціальну фізичну підготовку. Метою першої є створення необхідних передумов для забезпечення високого рівня розвитку морфо-функціональних структур організму співробітника ОВС, його всебічного розвитку, а також зміцнення здоров'я, підвищення функціональних можливостей, надбання високого рівня працездатності, оволодіння життєво важливими прикладними навичками, стимулювання відновлювальних процесів [6, с. 45].

Загальна фізична підготовка є базовою для спеціальної фізичної підготовки, яка в свою чергу фактично є фізіологічною основою для досягнення високих результатів у службовій діяльності. Іноді спеціальну фізичну підготовку називають фізичною кондицією, або фізичною передумовою, що визначає можливості працівника ОВС виконувати завдання професійної діяльності з високим ступенем успішності.

Спеціальна фізична підготовка сприяє досягненню об'єктивної готовності поліцейського до ефективних професійних дій з мінімальним ризиком для власного життя та здоров'я і спрямована на [7]: формування спеціальних знань, вмінь та навичок застосування заходів фізичного впливу, прийомів самозахисту та рукопашного бою у реальних обставинах оперативно-службової діяльності, у тому числі в умовах значних фізичних і психічних навантажень; формування навичок долаття перешкод, пересування у різних умовах оперативно-службової діяльності; формування і вдосконалення професійно важливих фізичних та психічних якостей; забезпечення професійної працездатності

та надійності організму (досягнення високого рівня функціонування систем і органів, які отримують найбільше навантаження у процесі службової діяльності); формування професійних рис характеру, у першу чергу – сміливості, рішучості, витриманості, впевненості у власних силах тощо.

В основі, наприклад, спеціальної фізичної підготовки поліцейських Великобританії знаходиться використання різних видів спортивної боротьби та східних єдиноборств. Крім того, заняття останніми займають важливе місце у професійній та спеціальній тактичній підготовці затримання правопорушників та злочинців при патрулюванні на транспорті та без нього.

Беручи до уваги, що англійські поліцейські патрульної служби несуть службу без вогнепальної зброї, то досвід їхньої підготовки до дій в різноманітних ситуаціях заслуговує вивчення і використання науковцями та практичними працівниками правоохоронних органів нашої держави [8].

Проблема професійно-прикладної фізичної підготовки актуальна і у США. Статистичні дані про види й умови нападу злочинців на поліцейських та різні конфліктні ситуації з правопорушниками щороку входять у детальні звіти ФБР [8]. Щороку вивчаючи умови та ситуації нападу на поліцейських і затримання злочинців, американські фахівці надають перевагу в розробці та відпрацюванні дій поліцейських у модельованих ситуаціях.

Названа проблема також є основною і у поліцейських Франції. Основну причину збільшення травматизму їх фахівці вбачають у недостатній професійній підготовці поліцейських [8]. З метою підвищення професійної майстерності, ними ще в 1994 році було розроблено методичний посібник зі спеціальної тактики затримання правопорушників, яким рекомендовано порядок дій у таких основних модельних ситуаціях як: затримання підозрюваних осіб; дії при обшуках та одяганні наручників; зупинці підозрюваного автомобіля; включенні сигналізації охоронних об'єктів тощо. Всі модельовані ситуації контактів з підозрюваними працівники оперативних служб відпрацьовують під час «тижнів безпеки», враховуючи сучасні технічні засоби, детально аналізуючи помилки поліцейських.

Отже, як свідчить зарубіжний досвід та вітчизняна практика, спеціальна фізична підготовка є важливою передумовою набуття професіоналізму поліцейським до дій в типових і екстремальних ситуаціях, забезпечення громадського порядку та публічної безпеки, виконання складних завдань поліцейської діяльності. Резонансні події щороку з особовим складом поліції переконають в необхідності вдосконалення рівня його професіоналізму, насамперед за рахунок посилення ролі спеціальної фізичної підготовки, що може бути зроблено шляхом:

запровадження у практику «професійного стандарту діяльності поліції», що передбачатиме комплекс змодельованих алгоритмів дій поліцейського в типових і екстремальних ситуаціях, в тому числі із широким використанням заходів спеціальної фізичної підготовки;

використання в навчальному процесі підготовки поліцейських кадрів

системи комплексної професійно-прикладної фізичної підготовки, яка відповідатиме специфіці професійної діяльності працівника поліції і передбачатиме поєднання загальнотеоретичної та спеціально-орієнтованої фізичної підготовки;

розроблення й затвердження обов'язкових програм фізичної підготовки для співробітників поліції з урахуванням займаної посади, в змісті яких рекомендується провести градацію на теоретичний курс підготовки, загальну фізичну підготовку та спеціальну фізичну підготовку;

врахування зарубіжного досвіду в частині застосування комплексного підходу до удосконалення навчання працівників поліції на основі модельованого вивчення ситуацій, що зустрічаються в професійній діяльності.

1. Ануфрієв М. І. Службова підготовка працівників органів внутрішніх справ : навч.-метод. посіб. / М. І. Ануфрієв. – К. : РВВ МВС України, 2003. – 440 с.

2. Про оголошення рішення колегії МВС України : наказ МВС України від 12.07.2012 р. № 618. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minjust.gov.ua

3. Колонтаевская И.Ф., Латнова И.А. Современные отечественные и зарубежные педагогические технологии. – М.: Академия МВД России, 1995. – 54 с.

4. Бабенко В. Сучасна система фізичної підготовки та перспективи її удосконалення в органах і підрозділах МВС України / В. Бабенко // Матеріали відкритої наук.-метод. конф. «Фізична підготовка військовослужбовців», 29-30 квітня 2003 р. – К., 2003. – С. 7-11.

5. Шалар О.Г. Підготовка підлітків до самостійних занять фізичною культурою : автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Харків, 2002. – 20 с.

6. Зарічанський О. Деякі аспекти професійно-прикладної підготовки курсантів // Рідна школа. – 2000 – №4. – С.45-46.

7. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : навч. посібник / М. І. Ануфрієв, С. Є. Бутов, О. Ф. Гіда, С. М. Решко ; за ред. Я. Ю. Кондратьєва та Є. М. Моїсеєва. – К. : НАВСУ, 2003. – 336 с.

8. Губанов А.В. Полиция зарубежных государств: основные черты организации и деятельности. – М., 1991. – 70 с.

Бідняк Ганна Сергіївна,
старший викладач кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ ДОКУМЕНТІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Під час протидії злочинності поліція поряд з новітніми досягненнями науки та техніки може застосовувати законні заходи, серед яких перевірка документів. Виконуючи свої функціональні обов'язки, патрульні стикаються з різноманітними документами, виконаними різними способами, на різних бланках. Для того щоб працівники повною мірою могли використати